

Uniwersytet Rzeszowski

Instytut Pedagogiki

ul. Ks. Jałowego 24

35-010 Rzeszów

tel. (17) 872-18-16

Rzeszów, 2023-09-27

ks. prof. UR dr hab. Janusz Miąso

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Katarzyny Ciszewskiej „Uczenie się radzenia sobie z chorobą w narracjach młodych blogerów cierpiących na SMA” napisanej pod kierunkiem naukowym Pani Prof. AIK dr hab. Marii Marty Urlińskiej i promotora pomocniczego dr Ewy Dybowskiej

Ocena merytoryczna

Mediatyzacja, czyli „zanurzenie” współczesnego człowieka w świat mediów zwiększa się praktycznie z każdą chwilą, w sposób niezwykle złożony, dynamiczny i z ogromną szybkością. Ciągłe więcej komunikujemy się w sposób zapośredniczony medialnie, drogą telefonii komórkowej, internetowej, na portalach, forach, blogach a także poprzez nowe formy które mnożą się w tempie ekspresowym. Mediatyzacja, jeden z najpotężniejszych procesów medialnych i zarazem społecznych, edukacyjnych, dotyka praktycznie każdego, może być pełna blasków i równocześnie pełna cieni.

Doktorantka w bardzo dobrej pracy doktorskiej pokazała jak wielką pozytywną wartość mogą być blogi, w tym wypadku blogi szczególnych osób, które uczą się nowej rzeczywistości – rzeczywistości choroby i które pragną uczyć także innych w wielkim procesie *long life learning*, uczenia się przez całe życie, aż po wieczność...

Dlatego zaraz na początku pragnę zaakcentować i pochwalić bardzo duży trud badawczy Doktorantki, związany z oryginalnym pomysłem badania blogów, które są bardzo bogate w treść, jak żywe pamiętniki i zarazem badaniem życia konkretnych osób, także poprzez artykuły prasowe i swobodne wywiady, w tym wypadku osób w jakimś sensie

„wyjątkowych”, bo dotkniętych ciężką chorobą SMA, uczących się radzenia sobie z nią i pragnących mobilizować innych do większego szacunku dla życia, zdrowia, relacji z Bogiem i międzyludzkich i wielu innych bezcennych wartości.

Problem badawczy został postawiony jasno, merytorycznie a także wskazujący na właściwy, wysoki poziom trudności dla pracy doktorskiej. Samo zjawisko blogów internetowych w życiu społecznym i indywidualnym jest zjawiskiem nowym, badanym, ale ciągle wymagającym badań, które rodzi nowe potężne wyzwania pedagogiczne, ponieważ to właśnie tam człowiek prezentuje cały swój świat – ucząc równocześnie innych i siebie prawdy o człowieku i jego nowych wielowymiarowych wyzwaniach, także związanych z chorobą i całym spectrum problemów z tym związanych.

Konstrukcja pracy jest właściwa dla prac z zakresu pedagogiki medialnej, gdzie konkretny podmiot – przedmiot badań pedagogicznych wprowadzamy w przestrzeń medialną, gdzie głównym przedmiotem badań pozostaje jednak człowiek, tym razem uczący siebie i innych radzenia sobie z chorobą SMA.

Praca składa się z bardzo obszernych sześciu rozdziałów, które stanowią logiczną konsekwentną całość – najpierw rozdziały teoretyczne poświęcone blogowaniu, chorobie i procesie uczenia się, następnie rozdział metodologiczny i rozdział ostatni, bardzo bogaty w treść jako prezentacja wyników badań własnych.

Rozdział pierwszy stanowi bardzo dobre wprowadzenie w problematykę pracy, której esencją jest blogowanie jako proces uczenia siebie i innych, w tym wypadku w sytuacji szczególnej – sytuacji choroby. Rozdział składa się z trzech merytorycznych punktów poświęconych procesowi społecznego komunikowania, następnie środowisku wirtualnemu a następnie samym blogom jako nowym mediom, kreującym specyficzną przestrzeń narracji, komunikacji i tworzenia więzi. Ostatni podpunkt to zagadnienia podejmujące kwestie blogu jako autoterapii lub grupy wsparcia, bardzo ważny dla dysertacji.

Rozdział II obszernie i bardzo wnikliwie poświęcono SMA jako chorobie rzadkiej w perspektywie kategorii zdrowia, choroby, niepełnosprawności, gdzie zaakcentowano specyfikę SMA, przełom w leczeniu, a także rolę sieci w życiu osób z SMA a konsekwentnie problematykę wartości zdrowia i choroby, a także problematykę niepełnosprawności, w całej dużej perspektywie historycznej i współczesnej.

Rozdział III to bardzo dobre zaakcentowanie choroby jako sytuacji trudnej i sposobów radzenia sobie z nią, z podkreśleniem stylów radzenia sobie, religijnych sposobów radzenia sobie z chorobą a także różnych uwarunkowań wyboru strategii radzenia sobie z sytuacją trudną.

Kolejny IV rozdział teoretyczny poświęcono trafnie samemu procesowi uczenia się ludzi dorosłych jako procesowi zdecydowanie społecznemu i całościowemu, gdzie dokonano charakterystyki dorobku i uczenia się, z cennym zaakcentowaniem idei całościowego uczenia się i uczenia się biografistycznego jako formy namysłu nad własnym życiem lub czerpania z cudzych biografii. Zwrócono także uwagę na bardzo ważną kwestię jakim są kryzysy i sytuacje graniczne jako potencjał w procesie uczenia się a także teorie egzystencjalnego uczenia się.

Rozdział metodologiczny rozprawy został właściwie skonstruowany dla pedagogiki jako nauki społecznej, gdzie poszczególne punkty stanowią merytoryczną a także chronologiczną uporządkowaną całość. Punktem wyjścia jest uzasadnienie wyboru tematu, wybór problematyki, przyjęty paradygmat badawczy i bazowe założenia. Następnie scharakteryzowano metody zastosowane w pracy – tym razem bardzo cenną i trafną dla tego typu badań metodę hermeneutyczno – fenomenologiczną z akcentem biografistycznym a konsekwentnie dla niej strategię jakościowe.

Konsekwentnie sprecyzowano przedmiot i cele badań, gdzie zaakcentowano kategorie centralne i konsekwentnie problemy badawcze.

Kolejne ważne elementy składowe metodologii to schemat badań, techniki badawcze i sposoby radzenia sobie z tekstem – gdzie dokładnie sprecyzowano pogłębiony sposób analizy blogów (kodowanie, charakter wertrykalny) a także sposób realizacji swobodnych wywiadów, także pytania, wykorzystano także artykuły na temat konkretnych osób, dobór próby badawczej, organizacja i przebieg badań. Wszystko wykonano obszernie, bardzo merytorycznie, spójnie i konsekwentnie i zarazem oryginalnie, z wykorzystaniem koncepcji teoretycznych.

Na szczególną uwagę i zarazem bardzo wysoką ocenę zasługuje część analityczna rozprawy doktorskiej, badania jakościowe, która merytorycznie współgra i konsekwentnie wynika z części teoretycznej a także metodologicznej, co jest istotnym elementem badań w naukach społecznych.

Część ta to wielka lekcja uczenia się jednej z najtrudniejszych lekcji w życiu człowieka jaką jest lekcja choroby i cierpienia i pragnę zaraz na początku analizy tej części pochwalić wielki wysiłek włożony w stworzenie przejrzystej i motywującej do lektury i pogłębionego studium - przemyślanej struktury analizy poszczególnych blogów, gdzie dokonano najpierw identyfikacji osoby i bloga, a następnie obszernej charakterystyki sylwetki autora, autorki i scharakteryzowano profil tworzonego bloga. Kolejny element konstruktywny to analiza kategoriałna treści bloga, gdzie umieszczono wiele treści związanych z rodziną, bliskimi, przyjaciółmi i kolegami, a także sytuacją życiową i podejściem do choroby oraz wieloma osobami i sytuacjami związanymi z osobą blogera, blogerki i samą chorobą.

Kolejny istotny element, wielkiej lekcji choroby, to kolejny punkt, który określono jako postrzeganie choroby jako sytuacji trudnej a następnie strategię radzenia sobie z chorobą, następnie punkty zwrotne i bezcenna rola osób znaczących w uczeniu się strategii radzenia sobie z chorobą.

Kolejny ważny punkt to czynniki ułatwiające i utrudniające uczenie się nowych strategii radzenia sobie z chorobą. Następnie zwrócono uwagę na blogowanie jako proces uczenia się nowych strategii radzenia sobie z chorobą, gdzie także umieszczono wiele bogatych treści właśnie w obszarze pozytywnej roli nowych mediów, w tym wypadku w życiu osób z niepełnosprawnością, które mogą bardzo wiele nauczyć wszystkich.

W wielu miejscach analiz dokonuje się regularne trafne odwoływanie się do mechanizmów psychologicznych uczenia się, co czyni analizy jeszcze bardziej profesjonalnymi w kategoriach właśnie uczenia się.

Pogłębiona i obszerna analiza bardzo różnorodnych sylwetek poszczególnych osób i ich blogów kończy się podsumowaniem, gdzie sprecyzowano strategię radzenia sobie z chorobą i proces uczenia się z zaakcentowaniem – strategii nadawania sensu, strategii zadaniowych, strategii emocjonalnych i strategii ucieczki.

Z bardzo obszernej analizy kilku blogów płynie bogactwo wniosków, szczególnie dla pedagogiki specjalnej i medialnej, które płyną z całych wielkich strategii uczenia się życia z chorobą, gdzie poszczególne fazy choroby dają nowe, jeszcze bardziej pogłębione i bardzo pouczające spojrzenie na życie, relacje międzyludzkie, świat i także nowe media, które przez blogerów z SMA są traktowane jako wielka wartość, często wartość mobilizująca właśnie do realnych niezmediatyzowanych relacji, którzy to ludzie także bardzo wiele uczą na temat

krytycznego, bardziej świadomego i ciągle mocniej wartościującego korzystania i współtworzenia nowych mediów (kompetencje medialne), co stanowi bardzo duży merytoryczny wkład w pedagogikę medialną.

Ważne określenie, które się pojawia w pogłębionych wywiadach z osobami blogującymi z SMA a które trafnie zostało wyeksponowane przez Doktorantkę, to „normalizacja niepełnosprawności”, które można określić jako szukanie złotego środka między nadmiernym chronieniem a nadmiernym eksponowaniem „wyjątkowości” tych osób. Co traktuje jako duży wkład w pedagogikę specjalną, gdzie ciągle się uczymy, bo każda osoba z niepełnosprawnością jest inna i każdy kontekst chorobowy i społeczny jest inny.

Istotna z punktu widzenia badawczego jest także różnorodność osób, które zostały badane, gdzie każda z nich ma inną historię dzieciństwa, rodzinną, etiologię choroby, inną sytuację społeczną, rodzinną - aktualną, osób bliskich i przyjaciół, inną sytuację społeczną i zawodową, w której się poruszają, inną relację z Bogiem, a które to sytuacje są przestrzenią do uczenia się radzenia sobie z chorobą, gdzie każda z tych osób inaczej przeżywa chorobę, co innego eksponuje a co innego ukrywa, co innego pragnie przekazać innym osobom i całość tych szerokich i zarazem głębokich badań stanowi bogactwo i swoistą reprezentatywność niniejszej rozprawy doktorskiej.

Niezwykle istotne dla teorii i praktyki pedagogicznej, szczególnie dla pedagogiki specjalnej i medialnej są całościowe wnioski, gdzie Doktorantka syntetyzuje poszczególne osoby w najistotniejszych aspektach uczenia się radzenia sobie z chorobą i zarazem uczenia innych, głęboko analizuje i odważnie stawia postulaty. Uczenie się bowiem żyć z chorobą i niepełnosprawnością a także mediatyzacja to aktualnie największe wyzwania dla szeroko pojętej edukacji i życia społecznego, dlatego musimy całość tej problematyki, nie tylko badać i opisywać, co bardzo dobrze zrobiła Doktorantka, ale wprowadzać konkretne pedagogiczne rozwiązania dla jak najlepszego wykorzystania mediów w edukacji i w życiu społecznym, także w wypadku osób z niepełnosprawnością.

Bibliografia dysertacji jest obszerna i merytorycznie dobrana i wykorzystana, zarówno z pedagogiki, pedagogiki medialnej i specjalnej a także co ważne łącząca wiele różnych aspektów aksjologicznych, w tej bowiem niezwykle dynamicznej dziedzinie nauki jaką są nauki społeczne, ważne aby być mocno osadzonym w teraźniejszości.

Aneksy zawierają konkretne schematy strategii uczenia się poszczególnych osób z niepełnosprawnością, które pokazują bogactwo doświadczeń w trakcie radzenia sobie z chorobą i także bardzo dużo uczą.

Pytania do dyskusji

Pytania dotyczą dużej skali upubliczniania prywatności osób z SMA, co może budzić pewne powszechne wątpliwości, ale równocześnie może także budzić szacunek dla chęci uczenia innych szacunku dla życia, zdrowia, choroby, relacji międzyludzkich i wielu cennych wartości.

Ocena formalna

Dysertacja jest spójnym i koherentnym oryginalnym konstruktem, gdzie jasno i precyzyjnie postawiony problem badawczy, jest konsekwentnie zgodny z całą procedurą jego analizowania, rozwiązywania i wnioskowania a także postulowania.

Widoczny jest dobry warsztat naukowy – teoretyczny i empiryczny i staranność doktorantki, zarówno w stawianiu problemów badawczych, ich analizowaniu, oraz poprzez dobrą hermeneutykę, logiczne rozwiązywanie problemów i podsuwanie wskazówek z zakresu subdyscyplin pedagogiki. Bibliografia wskazuje na gruntowne poszukiwania autorki dysertacji.

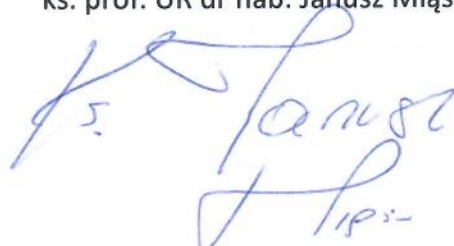
Całość pracy jest wykonana bardzo starannie pod względem językowym, stylistycznym i graficznym.

Konkluzja

Wnikliwe studium dysertacji Pani mgr Katarzyny Ciszewskiej pozwala postawić jej wysoką pozytywną ocenę i podkreślić duży wkład badawczy w pedagogikę specjalną, pedagogikę medialną, pedagogikę społeczną, edukację zdrowotną a także osobiste badawcze zaangażowanie w podjętą problematykę i stwierdzić, iż zdaniem recenzenta, spełnia ona wymagania stawiane rozprawom doktorskim, które są podstawą ubiegania się o stopień naukowy doktora. Pragnę także zaakcentować, iż praca zasługuje na wyróżnienie.

Wobec powyższego, recenzent zwraca się z prośbą do Rady ds. Stopni Naukowych AIK o dopuszczenie doktorantki do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.

ks. prof. UR dr hab. Janusz Miąso

Rzeszów, 2023-09-27

ks. prof. UR dr hab. Janusz Miąso

Recenzja rozprawy doktorskiej Pani mgr Katarzyny Ciszewskiej „Uczenie się radzenia sobie z chorobą w narracjach młodych blogerów cierpiących na SMA” napisanej pod kierunkiem naukowym Pani Prof. AIK dr hab. Marii Marty Urlińskiej i promotora pomocniczego dr Ewy Dybowskiej

Prośba o wyróżnienie

Wnikliwe studium dysertacji Pani mgr Katarzyny Ciszewskiej pozwala postawić jej bardzo wysoką pozytywną ocenę i zaproponować wyróżnienie pracy, albowiem praca jest oryginalna, wyjątkowa i stanowi bardzo duży wkład badawczy teoretyczny i praktyczny szczególnie w pedagogikę specjalną, pedagogikę medialną, pedagogikę społeczną, edukację zdrowotną a także stanowi wyjątkowe osobiste badawcze zaangażowanie w podjętą problematykę a także bardzo taktowne a zarazem bardzo pogłębione potraktowanie osób z niepełnosprawnością, ich życia, historii, relacji, osobistych tajemnic, blasków i cieni jako przestrzeni do uczenia się życia z chorobą i uczenia innych, tej wyjątkowej sytuacji.

Wobec powyższego, recenzent zwraca się z prośbą do Rady ds. Stopni Naukowych AIK o przyznanie wyróżnienia.

ks. prof. UR dr hab. Janusz Miąso